

ΟΙ ΝΕΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

Μεταξὺ τῶν πρεσβυτέρων ἐπικρατεῖ συνήθως ὁ μισονεῖσμός. Οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι, ἅμα ὑπερβοῦν κάποιον ὄριον ἡλικίας, σκληρύνονται καὶ ἀποκρυσταλλοῦνται. Ἐστραμμένοι ἐπιμόνως πρὸς τὸ παρελθόν, ζῶντες μὲ ἀναμνήσεις, ἀρνοῦνται, θὰ ἔλεγε κανεῖς, πᾶν ὅ,τι ὁμοιάζει μὲ νεότητα καὶ μ' ἐλπίδα. Διὰ τοῦτο τοὺς εὐρίσκουν πάντοτε πολεμίους αἱ νέαι ιδέαι καὶ οἱ νέοι, ἄνθρωποι. Αὐτοὶ οἱ μισονεῖσται, οἱ ἀποκρυσταλλωμένοι, ἀποτελοῦν τὸ σπουδαιότερον πρόσκομμα τῆς προόδου των, καὶ πρὸς αὐτοὺς συνήθως συνάπτεται ὁ κρατερός ἀγών. Μοιραίως εἰς τὸν ἀγῶνα νικοῦν οἱ νέοι, ἀλλὰ διὰ τοῦτο οἱ πρεσβύτεροι δὲν τοὺς μισοῦν ὀλιγώτερον. Καὶ νικῶντας, καὶ ἀναγνωζομένους, καὶ προοδεύοντας, ἐκεῖνοι ἐξακολουθοῦν νὰ τοὺς ἀρνοῦνται καὶ νὰ τοὺς περιφρονοῦν, ἐλεεινολογοῦντες τοὺς μωροὺς ἀνθρώπους καὶ τὴν μωρὰν ἐποχὴν.... Καὶ πολλάκις ἡ περιφρόνησις των εἶνε βαθύτατα εἰλικρινής. Διότι σπανίως μισοῦν καὶ καταδιώκουν ἀπὸ γεροντικὸν πείσμα τὸ νέον· συνήθως δὲν τὸ ἐννοοῦν καὶ πιστεῦν, καλῇ τῇ πίστει, ὅτι εἶνε πλάνη καὶ παραφροσύνη.

Ὁ μισονεῖσμός μεταξὺ τῶν λογίων ἐπικρατεῖ ἴσως σφοδρότερος. Οἱ πρεσβύτεροι κατ' οὐδένα τρόπον ἀνέχονται καὶ ἀναγνωρίζουν τοὺς νεωτέρους, καὶ μάλιστα τοὺς νεωτάτους. Τοὺς νομίζουν ἀμαθεῖς, μωροὺς ἢ παραφρονᾶς. Δὲν τοὺς προσέχουν, δὲν τοὺς παρακολουθοῦν καὶ οὐδέποτε ὁμιλοῦν περὶ αὐτῶν σοβαρῶς. Φρονοῦν, ὅτι εἰς τὴν ἐποχὴν των ἡ ποίησις καὶ ἡ τέχνη εἶπαν τὴν τελευταίαν λέξιν. Τὰ ἄλλα δι' αὐτοὺς εἶνε ἀντίπαλοι φρενοκομείου.

Δὲν εἰξεύρω ἂν ἀνήκω εἰς τοὺς πρεσβυτέρους. Ἄν ἡ ἡλικία μου δίδῃ κάποια δικαιώματα εἰς τὸν σεβάσμιον αὐτὸν κύκλον, ἀλλὰ καὶ οἱ νέοι εὐτυχῶς μᾶλλον δι' ἐμὲ ἢ δι' αὐτοὺς, δὲν ἔπασσαν νὰ ἔχουν δικαιώματα εἰς τὴν προσοχὴν μου καὶ εἰς τὴν ἐκτίμησιν. Τοῦτο ἴσως σημαίνει ὅτι ἡ μοιραία «ἀποκρυστάλλωσις» μου δὲν συνεπληρώθη ἀκόμη.... Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἀγαπῶ πολὺ νὰ παρακολουθῶ τοὺς νέους, ὁμολογῶ δὲ ὅτι τὰ ἔργα των — ἐννοῶ τὰ ἔργα τῶν ἐκλεκτοτέρων ἀπὸ αὐτοὺς, — μοῦ δίδουν γενικῶς πολὺ

μεγαλητέραν ἀπόλαυσιν ἀπὸ τὰ ἔργα τῶν ὁμηλικῶν. Ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ ἰδικά μου, πολὺ περισσότερον μ' ἐνδιαφέρει ἡ γνώμη τῶν νέων παρὰ ἡ γνώμη τῶν παλαιῶν. Καὶ γράφων, πρὸς ἐκείνους μᾶλλον ἀποβλέπω ἢ πρὸς τούτους. «Οἱ μόνοι ἄνθρωποι τῶν ὁποίων ἀκούω τὴν γνώμην μὲ σεβασμὸν — λέγει ὁ διάσημος Ὅσκαρ Οὐάιλντ, — εἶνε οἱ πολὺ νεώτεροί μου κατὰ τὴν ἡλικίαν. Οἱ νέοι προηγούνται εἰς τὴν ζωὴν καὶ αὐτοὶ εἶνε τὸ τελευταῖον θαῦμα τῆς δημιουργίας». Ἴδου μία σκέψις, τὴν ἀλήθειαν τῆς ὁποίας ἀναγνωρίζω ἀπολύτως. Οἱ νέοι προηγούνται, οἱ νέοι εἶνε ἡ πρόοδος. Εἶμαι εὐτυχὴς ὅταν εἴμπορῶ νὰ λέγω ὅτι συμβαδίζω μὲ αὐτούς, διότι τότε φαντάζομαι ὅτι εἶμαι εἰς τὴν πρωτοπορίαν. Καὶ κατὰ βάθος κολακεύομαι πολὺ περισσότερον ὁσάκις ἐν ἔργον μου ἀρέσῃ εἰς τὸν μικρὸν Λέανδρον Παλαμᾶν, παρὰ ὁσάκις ἐνθουσιάζῃ τὸν μεγάλον Κωστὴν Παλαμᾶν.

*
**

Σήμερον θὰ ὁμιλήσω περὶ τῶν νέων ποιητῶν. Μεθ' ὅσα εἶπα, εἶνε εὐκόλον νὰ συμπεράνῃ κανεῖς ὅτι ἡ κρίσις μου δι' αὐτοὺς θὰ εἶνε εὐνοϊκή. Ἀλλὰ καὶ πῶς νὰ μὴν εἶνε! Πρέπει, μὰ τὴν ἀλήθειαν, νὰ πεκρυσταλλώθῃ κανεῖς εἰς τὴν ἐντέλειαν, διὰ νὰ μὴν ἐνθουσιάζεται μὲ τοὺς στίχους τῶν νέων μας ποιητῶν καὶ νὰ μὴν ἀναγνωρίζῃ ὅτι ὁ ὁμιλός των εἶνε πολὺ ἐκλεκτότερος καὶ προηγμένος ἀπὸ τὸν ποιητικὸν ὁμιλον τῆς ἰδικῆς μας γενεᾶς ἢ τῆς ἀμέσως προηγουμένης! Ἔχω ὑπ' ὄψει μου τὰ ἑπτὰ μηνιαῖα τεύχη τοῦ περιοδικοῦ «Ἡγησώ» τὸ ὁποῖον δημοσιεύει ἀποκλειστικῶς νέα ποιήματα, ἰδρυμένον πρὸς τοῦτο ἀπὸ τὸ ἄνθος τῶν νεωτάτων ποιητῶν. Εἶνε οἱ κ. κ. Βάρναλης, Καλαμᾶς, Καρβούνης, Κουμαριανός, Λαπαθιώτης, Λέανδρος Παλαμᾶς, Γεώργιος καὶ Φῶτος Πολίτης, Ρῶμος Φιλύρας κλπ. Οἱ ποιηταὶ αὗτοι εἶνε ὅλοι παιδιὰ δεκαοκτὼ ἕως εἴκοσι χρονῶν· μερικοὶ μάλιστα εἶνε ἀκόμη νεώτεροι. Καὶ φυσικὰ, ἄγνωστοι εἰς τὸν πολλὸν κόσμον ὡς ποιηταὶ, καὶ ἀρχάριοι εἰς τὴν μεγάλῃν τέχνην τῆς πτῆσεως. Ἀλλ' ἀναγνώσατε τὰ ποιήματά των εἰς τὴν «Ἡγησώ» καὶ ἂν

ἤμπορεῖτε μὴν ἀνομολογήσετε ὅτι πρόκειται
περὶ ἀληθινῶν ἀετιδῶν ! Τί ὥραϊα ποῦ ἐμ-
πνέονται καὶ συνθέτουν οἱ περισσότεροι ! Καὶ
πόσα ἀπὸ αὐτὰ τὰ νεανικὰ ποιήματα δὲν εἶνε
γνήσια ἀριστουργηματάκια ! Ἀλλὰ καὶ ὅσα
δὲν εἶνε ἄρτια, καὶ ὅσα δὲν ἐπιτυγχάνουν τὴν
κλασσικὴν ἰσορροπίαν μεταξὺ ἐμπνεύσεως καὶ
ἐκτελέσεως, κ' ἐκεῖνα ἀκόμη εἰς τὰ ὁποῖα εἶνε
πρόδηλος ἡ ἀπειρία τῆς νεότητος, πόσον δια-
φέρουν κατὰ τὸ εἶδος, κατὰ τὴν τάσιν, κατὰ τὸ
ιδανικόν, ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα ποιήματα τῶν προ-
γενεστέρων ! Ὁ θέλων νὰ κρίνῃ μὲ ἀλήθειαν
καὶ δικαιοσύνην, δὲν πρέπει νὰ λάβῃ χωριστὰ
ἓνα-ἓνα ποιητὴν, ἀλλὰ τὸ σύνολον, τὴν ὁμάδα
ὁλόκληρον. Καὶ νὰ τὴν συγκρίνῃ πρὸς τὴν
ὁμάδα τῶν παλαιότερων. ὅταν ἦσαν καὶ αὐτοὶ
νέοι.... Ποία καταπληκτικὴ διαφορὰ ! Πόσον ἡ
νέα γενεὰ φαίνεται πνευματικῶς εὐρωστοτέρα,
τελειότερα ! Καὶ πόσον μεταλῆτραι πρέπει νὰ
εἶνε σὶ ἐλπίδες τὰς ὁποίας ἐμπνέουν οἱ σημε-
ρινοὶ νεοσσοί !...

Ἄν κατὰ τὴν ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἦσαν
εἰκοσαετείς, καὶ εἰκοσιπενταετείς ἀκόμη, οἱ
γνωστότεροι ἀπὸ τοὺς συγχρόνους ποιητὰς μας,
ὁ Παλαμᾶς, ὁ Δροσίνης, ὁ Πολέμης, ὁ Κόκκος,
ὁ Σουρῆς, ὁ Καμπᾶς, καὶ ὅσοι ἄλλοι ἀπετέλουν
τὴν «ποιητικὴν νεολαίαν» τοῦ 1880, ἂν ἀπε-
φάσιζαν καὶ αὐτοὶ νὰ ἐκδώσουν τότε μίαν
«Ἠγησὼν», τὸ περιοδικὸν τῶν θὰ ἐγέμιζε μὲ
στίχους ὡς αὐτοί :

Γυαλιὰ ἐσὺ, γυαλιὰ κ' ἐγὼ
Ἄς σμίξουμε τὰ χεῖλια,
Ὅσοι δὲν ἔχουνε γυαλιὰ,
Νὰ σκάσουν ἀφ' τὴ ζήλεια.

Ἡ :

Ἀχ σιγαλοπερπάτητη
Καὶ χαμηλοβλεποῦσα,
Ἄν εἶχες λίγα πείσματα
Διπλὰ θὰ σ' ἀγαποῦσα !

Ἡ :

Μπροστά-μπροστά τοὺς στίχους μου -- λουλουδιὰ δίχως
[μῦρο
Στοὺς βάξω καθὼς βάξουνε σὲ μπουκετάκι γύρω
Λίγο κισσό—λίγο κισσό....
Δὲν ξέρει ἡ ἀγάπη μου στὸ στόμα ν' ἀνεβαίνει
Ξέρει μονάχα ὅπου δεθῇ, παντοτείνῃ νὰ μένῃ
Σὰν τὸν κισσό—σὰν τὸν κισσό.

Ἡ ἐπὶ τέλους :

....Τὴν ἄπλαστη θέλει αὐτὴ μουσικὴ
Νὰ πλάσῃ σὲ στίχων στροφῆς φτερωμένες
Καθὼς ὁ τεχνίτης σὲ πέτρα λευκὴ
Ἀγάματος δίδει θωριὲς χιονισμένες.

Ἡ «Ἠγησὼν» ὅμως ἡ σημερινὴ περιέχει
ποιήματα εἰκοσαετῶν ποιητῶν ὡς αὐτὸ :

Σὰν εἴμαστε τρελλοῦτσικα παιδιὰ
Μᾶς ἔπαιρνε στὰ γόνατά της ἡ γαγιά,
Καὶ μᾶς νανούριζε μὲ τὰ χρυσὰ τὰ παραμῦθια.
Ἔτσι μεθώντας τὴ μικρούλα μας καρδιά
Γλυκοκοιμήθη μὲς τὸν τάφο ἐκεῖνὴ πιά,
Καὶ μεῖς ξυπνήσαμε στοῦ πόνου τὴν ἀλήθεια !

Ἡ :

Ὡ τὸ ἔρμιο καὶ τ' ἀπόξενο λιμάνι
Καράβι δὲν ἀκούσθη, δὲν ἐφάνη
Νᾶρθη ποτὲ στὰ ἀτόμερα νερά του
Τὸ πῆρε ὁ μαῦρος ὕπνος τοῦ θανάτου....

Ἡ :

Ἀτέραντη καὶ τραγικὴ ἀπονύκτερη γαλήνη...
Γητιὲς σκορπᾷ καὶ σὲ κοιμᾷ ἡ κατάλευκη Σελήνη.
Καὶ σβύνει μὲ τὸ φέγγος της τριγυρινὰ τὰστέρια
Καὶ ἀπὸ τὸν γάμπο ὡς τὰ βουνὰ ψηλὰ ἀπλωμένη
Ἡ θεὰ ἡ φρίκη τῆς Σιγῆς ! Μόνος; δὲν εἶμαι μόνος
Καὶ συντροφιά στὸν πόνο μου στέκει ὁ δικός σου πόνος.

Ἀλλ' ἡ διαφορὰ εἶνε καταφανὴς καὶ κατα-
πληκτικὴ ! Πόσον πλέον λεπτυσμένον τὸ αἴ-
σθημα καὶ προχωρημένη ἡ τεχνολογία, καὶ
σοφώτερος ὁ ρυθμὸς καὶ ὑψηλότερα ἡ τάσις
τῶν νέων ποιητῶν !... Βεβαίως καὶ ἡ παλαιὰ
ιδανικὴ «Ἠγησὼν» τῶν Παλαμάδων καὶ Δρο-
σίνιδων θ' ἀπετέλει μεγάλην πρόοδον διὰ τὴν
ἐποχὴν της. Οἱ στίχοί της — ὡς αὐτοὶ ποῦ
ἀπεμνημονεύσαμεν ἀνωτέρω — θὰ ἦσαν κάτι
νέον ἀπέναντι τῶν στίχων ἄλλης «Ἠγησοῦς»
πρεσβυτέρως, τὴν ὁποίαν θὰ συνέτασσον νεαροὶ
οἱ Σοῦτσοι, οἱ Καρασοῦτσοι καὶ οἱ Παράσχοι.
Ἀλλ' ὅσον, εἰς τὴν ἐξέλιξιν, ὑπερέχουν αὐτῶν ὁ
Παλαμᾶς, ὁ Δροσίνης, ὁ Πολέμης κτλ. ἄλλο
τόσον, καὶ ἀκόμη περισσότερον, ὑπερέχουν καὶ
αὐτῶν οἱ σημερινοὶ ἐκδότες τῆς «Ἠγησοῦς».
Διὰ τοῦτο μάλιστα εἴμπορεῖ κανεὶς νὰ ἐλπίζῃ,
ὅτι ἀπὸ τὸν ὁμίλόν τῶν θάνατεϊλῃ μίαν ἡμέραν
ἓνας μεγάλος ποιητὴς, ὁ ὁποῖος θὰ εἶνε μεγα-

λήτερος καὶ ἀπὸ τὸν Παλαμᾶ. Διὰ τοὺς περισσοτέρους αὐτὸς εἶνε σήμερον ὁ διδάσκαλος. Ἄλλ' εἶνε νόμος τῆς Προόδου οἱ μαθηταὶ νὰ ὑπερβαίνουν τοὺς διδασκάλους των, ὅταν μεγαλύτερα ἐποχὴ διαδέχεται μικροτέραν.

Ἐν γένει οἱ νεώτατοι ποιηταί, μεταξὺ τῶν ὁποίων διαπρέπει ὁ νέος Ἑρμονας (Πέτρος Βλαστός) ἐκδώσας μέχρι σήμερον δύο θαυμασίας ἀληθῶς συλλογὰς («Τῆς Ζωῆς» καὶ «Ἀργῶ») μαρτυροῦν ὅτι ἡ πνευματικότης τῆς φυλῆς προσδεύει γιγαντίως καὶ ὅτι, μεθ' ὅλας τὰς μεμνημοιρίας τῶν ἀπαισιοδόξων, δὲν ἀπέχει ἡ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν καὶ ἡ νέα Ἑλλάς, ἰσχυρὰ καὶ ἀκμαία, θὰ συγκатаριθμηθῇ μεταξὺ τῶν

ἀληθῶς πολιτισμένων ἐθνῶν, ὅπου κυκλοφορεῖ καὶ ἐκδηλοῦται δι' ἀδελφῶν φιλολογικῶν μορφῶν ἡ παγκόσμιος Σκέψις.

Οἱ πρεσβύτεροι, οἱ μισονεῖσται, περὶ τῶν ὁποίων ἔλεγα εἰς τὴν ἀρχὴν, θάγανακτῇσιν ἢ θὰ μειδιάσιν εἰρωνικῶς πρὸς τὴν ἐλπίδα ταύτην. Κατ' αὐτοὺς ὅλοι οἱ νέοι μαζί δὲν ἀξίζουν ὅσον ἓνας ἀπὸ τοὺς παλαιούς. Ἄλλ' ἐδεῖξamen εἰς ποίαν εἰδικὴν κατάστασιν τοῦ ἀνθρωπίνου ὁργανισμοῦ ὀφείλεται ἡ οἰκτρὰ αὐτὴ πλάνη. Οὔτε οἱ νέοι ἔχουν νὰ φοβηθοῦν μεγάλα πράγματα ἀπὸ αὐτὴν. Τὸ μέλλον εἶνε ὅλον ἰδιόν των !

Ἀθῆναι.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Η ΣΚΥΛΑ ΚΑΙ ΤΟ ΣΚΥΛΑΚΙ

Ἐνας φίλος μου, ὁ κ. Γεράσιμος Μανιάκης, εἶχε τὴν ἀνοησίαν νὰ μοῦ ἐμπιστεύεται ὅλα τὰ μυστικά του. Τόσῃν πεποίθησιν εἶχε εἰς τὴν ἐχεμύθειάν μου, ὥστε εἰς κάθε μυστικόν, ποῦ μοῦ ἀνεκοίνωνε, μοῦ ἔλεγε συχνά : « Ἐσὺ ἔκανες, ἀδελφε, καλύτερα γιὰ πνευματικὸς παρὰ γιὰ δάσκαλος ». Αὐτὴν τὴν φορὰν ὅμως θὰ τοῦ τὴν κάμω κ' ἐγὼ καὶ θὰ σᾶς ἐκμυστηρενθῶ ἓνα σπουδαῖον μυστικόν του, μόνον καὶ μόνον γιὰ νὰ γίνῃ εἰς μερικὸνς μάθημα καὶ γιὰ νὰ πεισθῇ καὶ ὁ φίλος μου ὅτι δάσκαλος ἐγεννήθηκα καὶ δάσκαλος θὰ πεθάνω.

Ὁ κ. Μανιάκης λοιπὸν, πλουσιόπαιδο τῆς Ἀλεξανδρινῆς μας παροικίας, εἶχε τὴν τύχην — πολὺν σπάνιον προᾶγμα εἰς τὴν Αἴγυπτον — νὰ τὸν ἀγαπήσῃ — ἀκόμη σπανιώτερον — μιὰ στεφανωμένη καὶ ἀριστοκρατίσσα Κυρία — αὐτὸ δὲ εἶνε τὸ σπανιώτατον ὄλων εἰς τὴν Ἀλεξανδρεῖαν. « Μὲ ἀγαπᾷ, μὲ λατρεῖε ἡ Δέσποινά μου, μοῦ ἔλεγε συχνά-πυκνά ἐνθουσιασμένος. Εἶνε ξετρελλαμένη μαζί μου καὶ μὲ τὸ σκυλάκι μου ». Καὶ μὲ τὸ σκυλάκι του, ναί ! Πράγματι ὁ φίλος μου εἶχε ἓνα θαυμάσιον σκυλάκι, τὸν Φῶξ, πέντ' ἑξὶ μηνῶν, μικροσκοπικὸν πάντα, ἓνα πραγματάκι μᾶς ὁκᾶς τὸ πολὺ-πολὺ, χαρι-

τωμένο κ' εὐφρέστατο. Ἐγὼ μάλιστα ὑποθέτω ὅτι ἡ « Δέσποινά του » θάγάπησε τὸν Φῶξ πρῶτα κ' ἔπειτα θὰ ἐσυμπάθησε καὶ τὸν κύριόν του, ἀλλ' αὐτὸ δὲν τὸ ἐξηκρίβωσα καλὰ διὰ νὰ τὸ βεβαιώσω ἀσφαλῶς.

Ἐννοεῖται τώρα ὅτι, προτοῦ κἂν ὁ κ. Μανιάκης νὰ μοῦ ἐκμυστηρενθῇ τοὺς ἔρωτάς του, ὁ κόσμος τὸ εἶχε ζήτημα τῆς ἡμέρας. Αὐτὸ δὲ μᾶς ἔλειπε τώρα νὰ ἔχῃς μίαν ἐρωμένην εἰς τὴν Ἀλεξανδρεῖαν καὶ νὰ κατορθώνης νὰ μὴ τὸ γνωρίζῃ κανένας ! Αὐτὸ δὲν θὰ ἐτιμοῦσε καθόλου τὴν εὐφρίαν μας, ἀφ' οὗ ὁ καθένας μας εἰς τὸν εὐλογημένον τοῦτον τόπον καὶ διὰ τὴν ἐντιμότεραν Κυρίαν ἀκόμη ἀνακαλύπτει μὲ τὴν ὀξυδερκεῖάν του ἐραστὰς εἰς κάθε γνώριμον τοῦ σπιτιοῦ της, εἰς κάθε ἐπηρέτην της, ἀκόμη καὶ εἰς τὸ κατάμαντρο πρόσωπο τοῦ μποάμπη της !

Ὁ φίλος μου λοιπὸν μ' ἐβεβαίωνε, ὅπως καὶ σᾶς εἶπα, ὅτι ἡ Δέσποινά του ἦτο ξετρελλαμένη μαζί του. Αὐτὸ δὲν τὸ γνωρίζω ἀκριβῶς, εἶμαι ὅμως βέβαιος ὅτι ὁ κ. Μανιάκης εἶχε δαιμονισθῇ μὲ τὴν ὥραιότητά της. Ἐν ᾧ πρῶτα τὸν ἔβλεπα τακτικὰ, τώρα μὲ τοὺς ἔρωτάς του σπάνια τὸν συναντοῦσα καὶ πάντα ἦτο βιαστικός, ὀνειροπόλος, ἀφηρημένος. Τὸν ἐξήλενα καὶ ὀνειρο-